

DEPARTEMENT REKENINGKUNDE

REKENINGKUNDE - 200

ASSESSERINGSGELEENTHEID 6 8 NOVEMBER 2014

ASSESSORE: PROF N STEGMANN
ME M MALAN
ME L COLMAN

MODERATOR: MNR D DEYSEL
MNR A MOHAMMADALI-HAJI

TYD: 3 URE

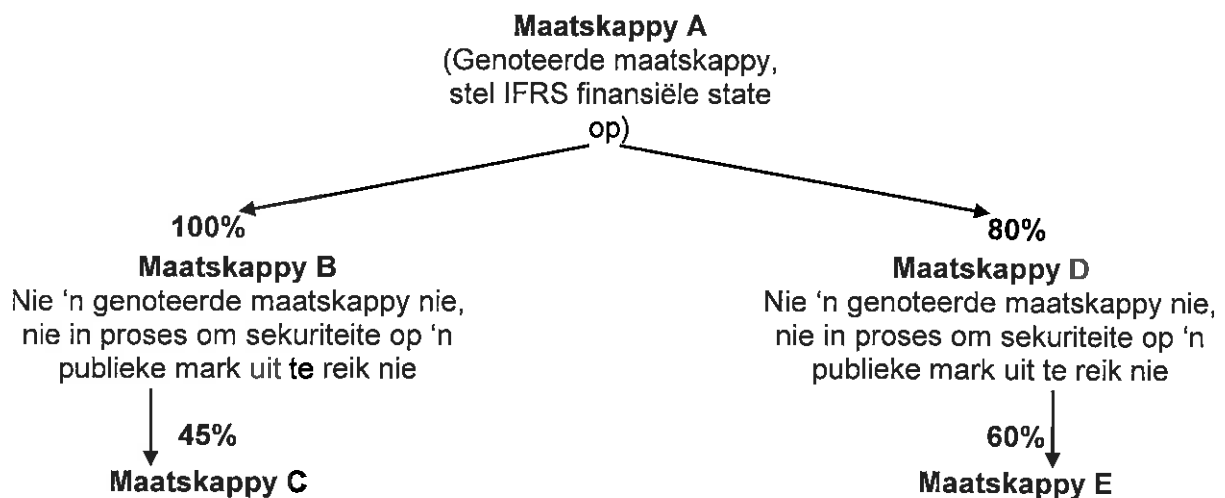
PUNTE: 150 PUNTE

- HIERDIE ASSESSERINGSGELEENTHEID VRAESTEL BESTAAN UIT 4 VRAE EN 11 BLADSYE (voorblad ingesluit).
- GERUISLOSE NIE-PROGRAMMEERBARE SAKREKENAARS WORD TOEGELAAT.
- TOON ALLE BEREKENINGE.
- BEGIN ELKE VRAAG AAN DIE BOKANT VAN 'N BLADSY.
- INDIEN POTLOOD OF TIPPEX OP DIE ANTWOORDSTEL GEBRUIK IS, KWALIFISEER DIT NIE VIR 'N HERMERK NIE.
- TREK LEË SPASIES EN LEË BLADSYE DEUR.

VRAAG 1

(15 PUNTE)

Die volgende groepstruktuur word aan jou voorgehou:

BYKOMENDE INLIGTING:

1. Die aandeelkapitaal van al die maatskappye bestaan uit "gewone" aandele wat aan die houters proporsionele stemreg gee.
2. Geeneen van die maatskappye het ander partye wat potensiële stemregte hou nie en daar is geen kontraktuele reëlings wat daartoe kan lei dat ander partye mag oor die beleggingnemers kan verkry nie.
3. Maatskappy B beheer die samestelling van die direksie van Maatskappy C as gevolg van die mag om die meerderheid van Maatskappy C se direkteure aan te stel of af te dank.
4. Besluite oor die relevante bedrywighede van alle maatskappye word gemaak deur 'n meerderheidstem op aandeelhoudersvergaderings.

VERLANG:

- 1.1 Bespreek wat nodig is om 'n moeder-filiaal verwantskap daar te stel, m.a.w. wanneer bestaan 'n moeder-filiaal verhouding? (5)
- 1.2 Identifiseer die moeder-filiaal verwantskap(pe) wat in bogenoemde groep bestaan en verduidelik waarom jy só dink. (5)
- 1.3 Bespreek hoe Maatskappy A kan verseker dat hy die enigste maatskappy in die groep sal wees wat gekonsolideerde finansiële state hoef op te stel. (5)

VRAAG 2

(35 PUNTE)

Coldplay Bpk ("Coldplay") is 'n maatskappy wat sportdrag en toerusting vir buiteligaktiwiteite in die winter soos ski en ysklim vervaardig. Die volgende is 'n *uittreksel* van die Staat van Finansiële Posisie van Coldplay soos op 31 Desember 2013. Jy mag aanneem dat alle bedrae korrek bereken is, tensy anders vermeld.

Staat van Finansiële Posisie		2013	2012
	Aant.	R	R
Bedryfsbates			
Debiteure	1	7 100 000	1 120 000
Vooruitbetaalde elektrisiteit		50 000	20 000
Grondstowwe		1 800 000	1 500 000
Klaarprodukte	2	850 000	160 000
Bank		380 000	148 641
Nie-bedryfsbates			
Eiendom, aanleg en toerusting	2	10 560 000	9 400 000
Beleggingseiendom	3	12 600 000	11 000 000
Bedryfslaste			
Krediteure		3 750 000	1 450 000
Huur vooruitontvang	3	150 000	0
Belasting betaalbaar/SARS	5	63 000	60 000
Nie-bedryfslaste			
8% Skuldbriewe	4	?	0
Voorsiening vir aftakelingskoste	2	?	0
Ekwiteit			
Aandelekapitaal	6	2 520 000	1 500 000
Behoue verdienste		7 100 890	6 540 600

Die volgende saldo's verskyn, onder andere, in die **Staat van Omvattende Inkomste** van Coldplay vir die jaar geëindig 31 Desember 2013:

	Aant.	2013
		R
Inkomste		22 778 500
Koste van verkope		14 350 000
Netto bedryfskoste	7	3 123 886

BYKOMENDE INLIGTING:

1. Debiteure

Die debiteure saldo is netto van die toelaag vir twyfelagtige skulde van R90 000 (2012: R70 000).

VRAAG 2 (vervolg)

2. Eiendom, aanleg en toerusting

Eiendom, aanleg en toerusting word volgens die kostemodel gemeet. Op 1 Januarie 2013 is 'n nuwe masjien vir kontant aangekoop. Hierdie masjien het 'n totale nutsduur van 4 jaar en moet aan die einde van sy nutsduur teen 'n geraamde koste van R180 000 afgetakel word (koste van finansiering beloop 9,79% p.a.).

Coldplay het gedurende die jaar 'n voertuig met 'n kosprys van R120 000 verkoop. Op die verkoopsdatum het die opgelope waardevermindering R30 000 beloop en die billike waarde, R100 000. Die voertuig is aan Oasis Bpk verkoop in ruil vir 'n masjien met 'n billike waarde van R105 000. Geen ander aankope of verkope het gedurende die jaar plaasgevind nie.

Die totale waardevermindering vir die jaar was R1 500 000; 20% van hierdie waardevermindering is vir die jaar na voorraad gekapitaliseer.

3. Huur vooruitontvang

Coldplay besit 'n gebou wat aan 'n derde party verhuur word en wat volgens die billike waarde model gemeet word. Die gebou is in 2008 aangekoop en het 'n billike waarde op 31 Desember 2013 van R12,6 miljoen (2012: R11 miljoen). 'n Nuwe huurkontrak is op 2 Januarie 2013 aangegaan wat vereis dat die huurder twee maande se huur vooruit moet betaal, sowel as een maand se huur wat as a deposito betaal moet word. Die maandelikse huur is R50 000. Die deposito sal aan die einde van die huurtermyn terugbetaal word en is ingesluit by huur vooruitontvang.

4. 8% skuldbriewe

10 000 R200 8% skuldbriewe is op 1 April 2013 teen pari waarde uitgereik met rente wat jaarliks op 30 Maart betaalbaar is. Transaksiekoste van R16 141 is op die uitreikingsdatum aangegaan. Die skuldbriewe is op 30 Maart 2018 teen pari waarde aflosbaar. Die effektiewe koers van die skuldbriewe is 8,2%.

5. Belasting

Op 31 Desember 2013 het die maatskappy sy belastinguitgawe vir die jaar betroubaar as R264 000 bereken. Die maatskappy het op 31 Julie 2013 'n derde voorlopige betaling van R60 000 gemaak in terme van die 2012 belastingjaar.

6. Ekwiteit

Op 30 Junie 2013 is 'n tussentydse dividend van R600 000 verklaar waarvolgens aandeelhouders 'n opsie gegee is om of 1 aandeel vir elke 10 aandele gehou op te neem of die dividend in kontant te ontvang. 80% van die aandeelhouders het gekies om die dividend in kontant te ontvang wat op 31 Augustus 2013 betaal is.

VRAAG 2 (vervolg)

7. Uitgawes

Netto bedryfskostes sluit, onder andere, die volgende inkomste en uitgawes in:

Waardevermindering op eiendom, aanleg en toerusting	?
Waardedaling van eiendom, aanleg en toerusting	R750 000
Elektrisiteitsuitgawe	R 80 000
Billike waarde aanpassing (Beleggingseiendom)	?
Wins met verkoop van voertuig	?

VERLANG:

Berei die **staat van kontantvloei**e voor volgens die direkte metode vir Coldplay Bpk vir die jaar geëindig 31 Desember 2013.

Let wel:

- Alle berekeninge moet duidelik aangetoon word.
- Geen vergelykende syfers word verlang nie.

VRAAG 3

(50 PUNTE)

Travelex Bpk is 'n genoteerde maatskappy in die reisgoedere bedryf en is gedurende 2001 met die volgende uitgerekte aandelekapitaal geïnkorporeer:

- 150 000 12% kumulatiewe, nie-aflosbare voorkeuraandele van R1 elk;
- 200 000 10% nie-kumulatiewe, nie-aflosbare voorkeuraandele van R1 elk; en
- 400 000 gewone aandele teen R1,50 elk uitgerek.

Sedert die inkorporasiedatum is die enigste verandering aan die kapitaalstruktuur van Travelex Bpk 'n nuwe uitgif op 1 Julie 2012 van 100 000 gewone aandele teen R2 elk en 'n kapitalisasie uitgif op 1 April 2013 van 1 aandeel vir elke 5 aandele gehou teen 'n waarde van R1 per aandeel.

Die volgende is die konsepstaat van wins en verlies en ander omvattende inkomste van Travelex Bpk vir die verslagdoeningstydperk geëindig 31 Desember 2013:

TRAVELEX BPK		
KONSEPSTAAT VAN WINS EN VERLIES EN ANDER OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR		
GEËINDIG 31 DESEMBER 2013		
	2013	2012
	R	R
Inkomste	7 200 000	5 400 000
Koste van verkope	(3 600 000)	(2 160 000)
Bruto wins	3 600 000	3 240 000
Ander inkomste	550 000	300 000
Ander uitgawes	(880 000)	(760 000)
Wins voor belasting	3 270 000	2 780 000
Inkomste belastinguitgawe	(948 300)	(806 200)
Wins vir die jaar	2 321 700	1 973 800
Ander omvattende inkomste vir die jaar	-	-
Totale omvattende inkomste vir die jaar	2 321 700	1 973 800

BYKOMENDE INLIGTING:

1. Behoue verdienste en dividende

Die behoue verdienste aan die begin van die 2012-verslagdoeningstydperk was R579 082.

'n Gewone dividend van R0.15 per aandeel is op 20 Desember 2013 verklaar en gefinaliseer. Die voorkeurdividend is ook op hierdie datum verklaar en betaal. Geen dividende is gedurende die 2012 verslagdoeningstydperk verklaar of betaal nie.

2. Fiktiewe verkope

Kort voor die einde van Desember 2013 het die maatskappy se ouditeure ontdek dat die verkoopsbestuurder, Mnr Lex, verskeie fiktiewe kredietverkoop fakture ten bedrae van R150 000 gedurende die 2011 verslagdoeningstydperk en R500 000 gedurende die 2012 verslagdoeningstydperk aangeteken het. Mnr Lex was gemotiveer deur die feit dat addisionele verkoopskommissie teen 5% van totale verkope deur hom verdien is. Die kommissie is aan die einde van 2011 en 2012 onderskeidelik aan hom betaal. Die bogenoemde word as wesenlik beskou en geen inskrywings om die fout reg te stel is nog te boek gestel nie. Aanvaar dat die koste van verkope syfers vir al die jare soos genoem korrek is.

VRAAG 3 (vervolg)

3. Verandering in geraamde nutsduur

Op 1 April 2010 het Travelex Bpk die regte om 'n reeks liggewig, onvernietigbare sambrele te vervaardig, teen 'n koste van R750 000 aangekoop. Die kosprys is korrek as 'n ontasbare bate erken en is oor die geraamde nutsduur van 15 jaar geamortiseer tot 'n nul reswaarde deur van die reguitlynmetode gebruik te maak.

Gedurende Desember 2013 is daar bepaal dat die geraamde nutsduur van die aangekoopte regte slegs 10 jaar is. Die finansiële bestuurder het die amortisasie volgens die geraamde nutsduur van 15 jaar bereken en as sulks erken in die huidige verslagdoeningstydperk.

4. Toerusting

Al die maatskappy se toerusting is op 1 Maart 2010 aangekoop teen 'n kosprys van R1 000 000. Op daardie datum is die reswaarde as R200 000 geraam. Toerusting word volgens die koste model gemeet en Travelex Bpk verantwoord waardevermindering volgens die reguitlynmetode oor die nutsduur van 10 jaar.

Die direkteure het besef dat nuwe tegnologiese ontwikkelings hulle toerusting verouderd gemaak het en het dus besluit om die toerusting met nuwer modelle van 'n oorsese verskaffer te vervang. Die ou toerusting is op 28 Februarie 2013 teen 'n wins van R40 000 verkoop.

Die nuwe toerusting is op 1 Mei 2013 (VAB) van 'n Italiaanse verskaffer vir €150 000 aangekoop. Die invoerkoste het R200 000 beloop en die koste om die personeel op te lei om die nuwe masjiene behoorlik te gebruik, het R10 000 beloop. Die Italiaanse verskaffer is op 15 Julie 2013 betaal terwyl die toerusting op 31 Mei 2013 in gebruik geneem is (die oorspronklike reswaarde is nog steeds van toepassing).

Die volgende wisselkoers geld:

1 May 2013 - R12 for €1
31 May 2013 - R12.40 for €1
15 July 2013 - R12.52 for €1

Geen transaksies wat met toerusting verband hou is al in die huidige verslagdoeningstydperk verantwoord nie.

5. Belegging

Travelex Bpk het op 1 Februarie 2013 'n belegging van 10 000 aandele in Travelcorp Bpk vir R65 per aandeel gekoop. Teen die einde van die verslagdoeningstydperk het die aandele in Travelcorp Bpk teen R72 per aandeel verhandel. Travelex Bpk het besluit om alle veranderinge in billike waarde in ander omvattende inkomste te verantwoord. Die verandering in billike waarde is nog nie verantwoord nie.

6. Belasting

Aanvaar dat die belastinguitgawe soos in die konsepstaat van wins en verlies en ander omvattende inkomste korrek is. Ignoreer enige ander belastingimplikasies.

VRAAG 3 (vervolg)

7. Voorsiening vir litigasie

'n Segment van die besigheid organiseer en verskaf toergidse vir roeitoere in Suid-Afrika. Op een so 'n toer in 2012 het 'n kano omgeslaan en 'n jong seun beseer. Gedurende die verslagdoeningstydperk geëindig 31 Desember 2012 het Travelex Bpk 'n voorsiening van R300 000 geskep vir moontlike verliese wat as gevolg van die litigasie gely kan word.

Gedurende die huidige verslagdoeningstydperk het die regsadviseurs van die maatskappy bepaal dat dit hoogs onwaarskynlik gaan wees dat die maatskappy aanspreeklik gehou gaan word vir die besering wat plaasgevind het, aangesien alle kliënte 'n vrywaringsvorm moet teken. Die jong seun het ook nie aan die veiligheidsmaatreëls voldoen nie. Die bemakingsdirekteur het egter gevoel dat al mag die maatskappy nie aanspreeklik gehou word nie, hulle wel 'n simboliese betaling ('token payment') van R20 000 aan die familie sal betaal om kostes te dek. Die finansiële direkteur wil graag hierdie bedrag van R20 000 as 'n voorsiening op 31 Desember 2013 erken. Die maatskappy het nie sy bedoeling om die bedrag te betaal teen die verslagdoeningsdatum bekend gemaak nie.

8. Gebeurtenis na die verslagdoeningstydperk

'n Debiteur wat Travelex Bpk R100 000 op 31 Desember 2013 geskuld het, se fabriek is op 26 Januarie 2014 deur 'n vuur vernietig. Dit het tot gevolg gehad dat die debiteur insolvent verklaar is en dat daar moontlik slegs 30% van die bedrag verskuldig betaal sal word wanneer die likwidasiëproses voltooi is. Die finansiële state sal op 14 Maart 2014 goedgekeur en geteken word.

VERLANG:

- 3.1 Bespreek hoe die voorsiening vir litigasie in die finansiële state van Travelex Bpk vir die jaar geëindig 31 Desember 2013 verantwoord moet word. Jou antwoord moet enige joernaalinskrywings insluit wat nodig is om die voorsiening korrek te reflekteer. (6)
- 3.2 Bespreek of die gebeurtenis na die verslagdoeningstydperk reggestel moet word, of nie, in die finansiële state van Travelex Bpk vir die jaar geëindig 31 Desember 2013. Indien die gebeurtenis as 'n aansuiweringsgebeurtenis beskou word, verskaf die joernaalinskrywings. Indien die gebeurtenis as 'n nie-aansuiweringsgebeurtenis beskou word, verskaf die aantekening om die gebeurtenis in die finansiële state van Travelex Bpk op 31 Desember 2013 te openbaar. (8)
- 3.3 Berei die staat van wins en verlies en ander omvattende inkomste vir Travelex Bpk voor vir die jaar geëindig 31 Desember 2013 in ooreenstemming met IFRS. (24)
- 3.4 Berei die staat van veranderinge in ekwiteit (slegs die behoue verdienste-kolom) vir Travelex Bpk voor vir die jaar geëindig 31 Desember 2013 in ooreenstemming met IFRS. (12)

Let wel: Vergelykende syfers word **slegs** vir die SVE verlang.
Aantekeninge word nie verlang nie (behalwe soos moontlik verlang volgens 3.2)
Rond alle bedrae af tot die naaste Rand.

VRAAG 4

(50 PUNTE)

Putumayo Bpk (P Bpk) besit 80% van die Klas-A aandele en 25% van die Klas-B 20% voorkeuraandele van Mexican Music Bpk (MM (Edms) Bpk). Die uitgereikte Klas-B 20% voorkeuraandeelkapitaal is R100 000.

Die Klas-B 20% voorkeuraandele beskik oor die volgende **voorkeurregte**:

- hulle dividendbetaling geniet prioriteit bo dié van die Klas-A aandeelhouders;
- die dividend is kumulatief en is op 30 September elke jaar betaalbaar; en
- aandeelhouders sal 'n proporsionele gedeelte van die netto bates wat by likwidasië van die verkrygte beskikbaar is, ontvang.

Die volgende is die verkorte state van wins of verlies en ander omvattende inkomste en die state van veranderinge in ekwiteit van P Bpk en sy filiaal MM (Edms) Bpk vir die verslagdoeningstydperk wat op 30 September 2014 geëindig het:

UITTREKSEL UIT DIE STATE VAN WINS OF VERLIES EN ANDER OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 SEPTEMBER 2014		
	P Bpk	MM (Edms) Bpk
Inkomste	1 188 000	982 000
Koste van verkope	(644 000)	(589 000)
Bruto wins	544 000	393 000
Ander inkomste	212 000	142 000
Wins met vervreemding van aanleg	-	5 000
Bedryfsuitgawes	(426 000)	(382 000)
Wins voor belasting	330 000	158 000
Inkomstebelastinguitgawe	(90 000)	(44 000)
WINS VIR DIE JAAR	240 000	114 000
Ander omvattende inkomste		
Merk-tot-markreserwe (billikewarde wins op belegging)	5 000	6 000
Ander omvattende inkomste vir die jaar	5 000	6 000
TOTALE OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR	245 000	120 000

UITTREKSEL UIT DIE STATE VAN VERANDERINGE IN EKWITEIT VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 SEPTEMBER 2014				
	Merk-tot-mark reserwe		Behoue verdienste	
	P Bpk	MM (Edms) Bpk	P Bpk	MM (Edms) Bpk
Saldo op 1 Oktober 2013	15 000	12 000	110 000	90 000
Veranderinge in ekwiteit vir 2014				
Total omvattende inkomste vir die jaar:				
Wins vir die jaar	-	-	240 000	114 000
Ander omvattende inkomste	5 000	6 000	-	-
Dividend -- Klas A: Finaal: 2013	-	-	(40 000)	(8 000)
Interim: 2014	-	-	(30 000)	(10 000)
Klas B: 20% Voorkeur	-	-	-	(40 000)
Saldo op 30 September 2014	20 000	18 000	280 000	146 000

VRAAG 4 (VERVOLG)

BYKOMENDE INLIGTING:

1. Op 1 Oktober 2010, toe P Bpk sy belang in MM (Edms) Bpk verkry het, was hulle van mening dat 'n aanleg-item (oorspronklike kosprys R180 000, drabedrag R108 000) R150 000 werd was. P Bpk het die oorspronklike nutsduur van die aanleg op 10 jaar bevestig. MM (Pty) Bpk het nie hierdie herwaardasie in sy eie rekords erken nie. Op 1 April 2014 het MM (Edms) Bpk dié aanleg vir R50 000 verkoop.

2. Op 1 Oktober 2010 het die ekwiteit van MM(Edms) Bpk uit die volgende bestaan:

	R
Klas A-aandelekapitaal (10 000 aandele)	250 000
Klas B 20% voorkeuraandelekapitaal (10 000 aandele)	100 000
Behoue verdienste	40 000
Merk-tot-markreserwe	8 000

Op 30 September 2014 was die billike waarde van die belegging in Klas-A aandele (in die rekords van P Bpk) R300 000.

3. Die aandelekapitaal van P Bpk, wat onveranderd sedert die maatskappy se inkorporasie gebly het, is soos volg:

	R
Klas A-aandelekapitaal (100 000 aandele)	1 000 000

4. P Bpk het gekies om die niebeherende belange in 'n verkrygte teen billike waarde op die verkrygingsdatum te meet. Die billike waarde van die Klas A-niebeherende belange op die verkrygingsdatum (1 Oktober 2010) was R70 000.

5. P Bpk het 'n 25%-belang in die Klas B 20% voorkeuraandelekapitaal van MM (Edms) Bpk op 1 Oktober 2012 teen R25 000 verkry. Daar was geen agterstallige voorkeurdividende op daardie datum nie. Die billike waarde van die voorkeur-niebeherende belange was R75 000 op daardie datum.

Die billike waarde van die belegging in die Klas-B 20% voorkeuraandele van MM (Edms) Bpk (in die rekords van P Bpk) is onveranderd sedert verkryging en geen bedrag is ten opsigte daarvan in die merk-tot-markreserwe reserwe erken nie.

Die voorkeurdividend vir die 2013-verslagdoeningstydperk is nie in daardie jaar betaal nie, maar wél op 30 September 2014 saam met die huidige verslagdoeningstydperk se voorkeurdividend. Die voorkeuraandelehouers het nie enige stemregte bekom as gevolg van die agterstallige voorkeurdividende nie.

6. MM (Edms) Bpk verkoop voorraad aan P Bpk teen 'n winsopmerk van 40% op kosprys. Gedurende die 2014-verslagdoeningstydperk is totale voorraad ter waarde van R230 000 (2013: R180 000) aan P Bpk verkoop. Voorraad wat vanaf MM (Edms) Bpk aangekoop en steeds in P Bpk se besit is op 30 September 2014 het R31 500 (2013: R21 000; 2012: R28 000) bedra.
7. P Bpk verhuur persele aan MM (Edms) Bpk teen 'n maandelikse huur van R10 000. Die huurinkomste is ingesluit by die "inkomste" van P Bpk.
8. Beide maatskappye sluit dividende ontvang op beleggings in ekwiteitsinstrumente in "ander inkomste" in.

VRAAG 4 (VERVOLG)

VERLANG:

- 4.1 Stel die pro-forma joernaalinskrywings op ten einde enige billike waarde aanpassings met verkryging, sowel as intragroeptransaksies vir die jaar geëindig 30 September 2014 te verantwoord. (20)
- 4.2 Stel die gekonsolideerde staat van wins of verlies en ander omvattende inkomste en die gekonsolideerde staat van veranderings in ekwiteit vir die jaar geëindig 30 September 2014 vir die P Bpk Groep op ten einde te voldoen aan IFRS. (30)

Let wel:

Toon alle berekeninge duidelik aangesien beginselpunte daarvoor toegeken word.